

δρον του Συλλόγου, ο οποίος ητο σπουδαστής της τετάρτης τάξεως των Πολιτικών μηχανικών ο Στέφ. Χατζηχρήστος.¹

Τίποτε άλλο σχετικόν προς τον 'Ακαδημαϊκόν Πολυτεχνικόν Σύλλογον δέν άνευρίσκομεν, πέραν της άλληλογραφίας αυτής, που διημείφθη μεταξύ του Πολυτεχνείου και του ύπουργείου, είτε διότι η διεύθυνσις και οι καθηγηταί δέν συνήνεσαν εις την σύμπραξιν μαζί του, είτε διότι έσβησε τὸ ένδιαφέρον έκ μέρους εκείνων που τόν ίδρυσαν, όπως συμβαίνει συνήθως εις τιοιούτου είδους μαθητικὰς κινήσεις.

* *

'Ολίγαι μεταβολαί συνέβησαν εις τὸ διδακτικόν προσωπικόν από του θανάτου του 'Αναστασίου Θεοφιλά και έντός της περιόδου της διευθύνσεως Κωνστ. Μητσοπούλου. Είναί δέ αί έξής: Εις τὸ Σχολεῖον των Βιομηχάνων τεχνών, ή έδρα της Πολιτικής Οικονομίας και του Διοικητικοῦ Δικαίου, ή όποία ητο κενή από του 1892, δε έπαύθη ο Τιμολέων 'Αδαμόπουλος, πληροῦται τὸν 'Οκτώβριον του 1902, δια του καθηγητοῦ του Πανεπιστημίου Γεωργίου Ι. 'Αγγελόπουλου. Τὸν Μάρτιον του 1904 παύεται ο Γεώργιος Χρυσόχου και ή διδασκαλία των 'Υδραυλικών και Λιμενικῶν 'Εργων ανατίθεται τὸν 'Ιούλιον του ίδιου έτους εις τὸν 'Αγγελον Γκίνην. Συγχρόνως εις την έδραν του μαθήματος της Γεφυροδοποιίας, τὸ όποιον έδίδασκεν ο τελευταίος οὔτος από του 1898, διορίζεται ο Νικόλαος Τριανταφυλλίδης. Τὸν Μάιον του 1904 παραιτείται πλήρης ήμερῶν ο 'Αριστείδης Βουσάκης και εις την έδραν του μαθήματος της 'Εφηρμοσμένης Χημείας διορίζεται ο 'Αλέξανδρος Χ. Βουρνάζος.

Τὸν 'Ιανουάριον του 1905 απομακρύνεται ο καθηγητής της Περιγραφικής Γεωμετρίας αντισυνταγματάρχης 'Απόστολος 'Αποστόλου και συγχρόνως διορίζεται καθηγητής του μαθήματος ο Νικόλαος Καρακατσάνιδης. Τὸν 'Απρίλιον του ίδιου έτους παύεται ο καθηγητής της Μηχανολογίας Γεώργιος Μαλτέζος, επαναδιορίζεται όμως τὸν 'Απρίλιον του επομένου έτους. 'Επίσης παύεται τὸ 1905 ο καθηγητής του Διοικητικοῦ Δικαίου και της Πολιτικής Οικονομίας Γεώργιος Ι. 'Αγγελόπουλος.

Τὸ 1906, δια του θανάτου του 'Αναστασίου Χρηστομάνου, κενοῦται ή έδρα του μαθήματος

της Φυσικής και διορίζεται τὸν Νοέμβριον του ίδιου έτους εις αυτήν ο Κωνσταντῖνος Χ. Μαλτέζος. Τὸν Αὔγουστον του ίδιου έτους εις την έδραν της Αίσθητικῆς και Καλλιτεχνολογίας, ή όποία ητο κενή από του 1896, δε έπαύθη ο Στυλιανός Κωνσταντινίδης, διορίζεται καθηγητής ο Γαβριήλ Βυζαντινός.

Τὸν Αὔγουστον του 1907 συνιστάται ανεξάρτητος έδρα Κατασκευῆς Μηχανῶν και διορίζεται εις αυτήν ο 'Ιωάννης Θεοφανόπουλος. Τὸν 'Ιούνιον του 1908 εις την χηρεύουσαν έδραν της Πολιτικῆς Οικονομίας διορίζεται ο Νικόλαος Γουναράκης. Τὸν Σεπτέμβριον του ίδιου έτους ανατίθεται ή διδασκαλία του μαθήματος της Μεταλλουργίας εις τὸν καθηγητήν της Σιδηροδρομικῆς 'Ιωάννην 'Αργυρόπουλον, και τὸν επομένον μήνα, διορίζεται εις την έδραν της Σιδηροδρομικῆς ο Δημοσθένης Πρωτοπαπαδάκης. Τὸν Φεβρουάριον του 1910 συνιστάται εις την Σχολήν των Μηχανουργῶν δια πρώτην φοράν ή έδρα της 'Ηλεκτροτεχνίας και διορίζεται εις αυτήν καθηγητής ο Γεώργιος Σαρρόπουλος.

* *

Αί μεταβολαί εις τὸ διδακτικόν προσωπικόν του Σχολείου των Καλῶν τεχνῶν, κατά την αυτήν περίοδον, ησαν αί έξής:

Παραίτεται τὸν Μάιον του 1903 ο Γεώργιος Ν. Ροῖλός και ή διδασκαλία του μαθήματος της Στοιχειώδους Γραφικῆς ανατίθεται τὸν Αὔγουστον του ίδιου έτους εις τὸν 'Αλέξανδρον Καλούδη. Εις τὸ μάθημα δε της 'Ιχνογραφίας, τὸ όποιον ο τελευταίος οὔτος έδίδασκεν από του 1886, διορίσθη καθηγητής τὸν Σεπτέμβριον του 1903 ο 'Εμμανουήλ Λαμπάκης. Τὸν Νοέμβριον του ίδιου έτους παραιτείται ο Κωνσταντῖνος Βολωνάκης και διορίζεται συγχρόνως καθηγητής της 'Αγαλματογραφίας ο Δημήτριος Γερασιώτης.

Τὸν 'Ιούνιον του 1904 απέθανεν ο Νικηφόρος Λύτρας και άντ' αυτού διορίζεται ως άμισθος καθηγητής της 'Ελαιογραφίας, τὸν Αὔγουστον του ίδιου έτους, ο έφορος της Πινακοθήκης Γεώργιος 'Ιακωβίδης. Τὸν 'Απρίλιον του 1906 παραιτείται ο Δημήτριος Κατερινόπουλος και εις την έδραν του μαθήματος της 'Ανατομίας διορίζεται τὸν Αὔγουστον του ίδιου έτους ο Ιατρός Θεόδωρος Λ. Παπαϊωάννου. Τὸν Σεπτέμβριον του 1908 παραιτείται ο Γεώργιος Σ. Βροῦτος και διορίζεται καθηγητής της Γλυπτικῆς ο Λάζαρος Σῶχος. Τὸν Μάρτιον του 1909 απο-

1. 'Εγγρ. Μετσόβιου Πολυτεχνείου της 10ης Μαρτίου 1905. 'Εγγρ. ύπουργείου 'Εσωτερικῶν της 23ης Μαρτίου 1905.

φνήσκει ὁ καθηγητὴς τῆς Ἰχνογραφίας εἰς τὸ Κυριακὸν Σχολεῖον Ἑμμανουὴλ Λαμπάκης καὶ διορίζεται, τὸν Μάτιον τοῦ ἰδίου ἔτους, καθηγητῆς τοῦ μαθήματος ὁ Στέφανος Β. Λάντσας. Τὸν Μάτιον ἐπίσης τοῦ 1909 διορίζεται καθηγητῆς τῆς Σκιαγραφίας ὁ Σπυρίδων Βικᾶτος.

Η ΣΧΟΛΗ ΤΩΝ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ Η ΑΠΟΣΧΙΣΙΣ ΤΗΣ

Ἐν τῷ μεταξύ ἡ Σχολὴ τῶν Καλῶν τεχνῶν συνέχιζε τὴν λειτουργίαν τῆς ὑπὸ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν μὲ τὴν Σχολὴν τῶν Βιομηχανῶν τεχνῶν. Ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸ εἰδικὸν τμήμα θηλέων ποῦ εἶχεν ἰδρυθῆ τὸ 1894, ἤδη πρὸ τοῦ 1900 εἶχον τολμήσει νὰ ἐγγραφῶν μαθήτριά τῶν δύο Εἰκαστικῶν τεχνῶν καὶ εἰς τὴν τακτικὴν σχολὴν, ἀκολουθοῦσαι τὰς σπουδὰς μαζί μὲ τοὺς ἄρρενας συναδέλφους των. Μεταξὺ αὐτῶν σημειώνονται τὰ ὀνόματα τῶν δεσποινίδων Σοφίας Τσίλλερ, Ἐρατοῦς Βάλβη καὶ Θάλειας Φλωρᾶ, αἱ ὁποῖαι διεκρίθησαν κατόπιν ὑπὸ τὰ συζυγικά των ἐπώνυμα ὡς κυραὶ Δήμα, Ἀσπρογέρακα καὶ Καραβία. Ἐν τούτοις τὰ κοινωνικὰ ἦθη δὲν εἶχον ἀκόμη ἐξελιχθῆ ἀρκετὰ καὶ ἡ συμμετοχὴ τῶν κοριτσιῶν εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ γυμνοῦ προσέκρουεν ὀπωσδήποτε εἰς τὴν σεμνοτυφίαν. Τὸ δὲ πρόσκομμα καθίστατο δι' αὐτὰς τοσοῦτω σοβαρώτερον ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι τὸ θέμα τοῦ μαθήματος ἦτο πάντοτε γυμνὸν ἀνδρὸς, διότι ἦτο ἀδύνατον νὰ εὑρεθῆ γυναῖκα ἢ ὁποῖα θὰ ἐδέχετο νὰ γυμνωθῆ καὶ νὰ ἐκθέσῃ τὸ σῶμα τῆς, ἐνώπιον νεαρῶν ἀνδρῶν μάλιστα. Αὐτὸς ἦτο ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον τὸν Αὐγούστον τοῦ 1903 αἱ μαθήτριά τῆς τετάρτης τάξεως τῆς Γλυπτικῆς, προκειμένου ἀπὸ τοῦ ἀρχομένου σχολικοῦ ἔτους νὰ εἰσαχθῶν εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ γυμνοῦ, εὔρεθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὑποβάλουν εἰς τὴν διεύθυνσιν τὴν ἀκόλουθον ἀναφορὰν :

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1ῃ Αὐγούστου 1903
Πρὸς

τὴν Σεβ. Διεύθυνσιν τοῦ Μετα. Πολυτεχνείου

Ἐνταῦθα

Ἐπειδὴ εἰς τὴν Ε' τάξιν, εἰς ἣν μεταβαίνομεν, κατόπιν τοῦ δοθέντος διαγωνισμοῦ, ἄρχεται ἡ μελέτη τοῦ γυμνοῦ, δὲν δυνάμεθα ἐπομένως νὰ συμφοιτῶμεν μετὰ τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦμεν τὴν Σὴν Διεύθυνσιν ὅπως λάβῃ ὑπ' ὄψιν τῆς τοῦτο καὶ εὐαρεστομένη φροντίσῃ πρὸς ἐξεύρεσιν ἑτέρας πρὸς τοῦτο αἰθούσης καὶ καθορισμὸν ταύτης διὰ τὴν ἰδιαιτέραν μελέτην, ὡς ἄλλωστε τοῦτο γίνεται καὶ εἰς τὰς λοιπὰς Εὐρωπαϊκὰς Σχολὰς τῶν Καλῶν τεχνῶν.

Πεποιθοῦσαι περὶ τῆς εὐμενοῦς παρ' Ὑμῶν ὑποδοχῆς τῆς ἡμετέρας ταύτης αἰτήσεως ὑποσημειούμεθα εὐσεβᾶτως.

Αἱ αἰτοῦσαι μαθήτριά
Ἑλένη Βοζίκη
Ἰουλίττα Σ. Σκούφου
Ἀγγελικὴ Στεφάνου

Ἡ διεύθυνσις τοῦ Πολυτεχνείου ὁμως δὲν ἐφάνη διατεθειμένη νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸ αἴτημά των, τὸ ὁποῖον προϋπέθετεν ἐπὶ πλεον δαπάνας καὶ δυσχερείας διὰ τὴν ὀργάνωσιν εἰδικοῦ μαθήματος διὰ τὰς μαθητριάς τοῦ Σχολείου τῶν Καλῶν τεχνῶν, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἐλείπεται τὸ εἰδικὸν τμήμα θηλέων.

Ἐν τούτοις, δὲν ἔλειψε τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Κωνσταντίνου Μητσοπούλου διὰ τὴν προαγωγὴν τῶν σπουδῶν τοῦ Σχολείου τῶν Καλῶν τεχνῶν. Διὰ τὴν εὐρυτέραν μόρφωσιν τῶν μαθητῶν του ἐγκαινιάζει καὶ δι' αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ 1906 μορφωτικὰς ἐκδρομὰς πρὸς ἐπίσκεψιν ἀρχαιολογικῶν τόπων καὶ μνημείων, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν ἀρμοδίων καθηγητῶν. Ἐντὸς τοῦ Μαΐου τοῦ ἔτους ἐκείνου ὀρίζει τριήμερον ἐκδρομὴν διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς ἐβδόμης τάξεως τῆς Ζωγραφικῆς καὶ τῆς Γλυπτικῆς εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, μὲ δαπάνας τὰς ὁποίας διέθεσεν ἡ Διαχειριστικὴ ἐπιτροπὴ ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας περιουσίας τοῦ Πολυτεχνείου.

Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1908, φροντίζει ὁ Μητσόπουλος εἰς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ γίνονται δεκτοὶ ὡς ἀκροαταὶ εἰς τὸ μάθημα τῆς Βυζαντινῆς Ἀγιογραφίας, τὸ ὁποῖον ἐδίδασκεν ὁ ὑφηγητῆς Γεώργιος Λαμπάκης, οἱ μαθηταὶ τοῦ Σχολείου τῶν Καλῶν τεχνῶν καὶ, δι' ἀνακοινώσεώς του, τοὺς καλεῖ «νὰ προσέρχωνται κατὰ τὴν ρηθεῖσαν ἡμέραν καὶ ὥραν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον πρὸς ἀκρόασιν τοῦ λίαν ἐνδιαφέροντος καὶ πολλαχῶς δυναμένου νὰ ὠφελῆσῃ αὐτοὺς μαθήματος τούτου».¹

Κατὰ τὸ ἔτος 1907 ἐπρότεινε ἡ διεύθυνσις τοῦ Πολυτεχνείου τὴν σύστασιν καὶ τετάρτης ἔδρας Ζωγραφικῆς εἰς τὸ Σχολεῖον τῶν Καλῶν τεχνῶν. Καὶ πράγματι εἰσῆχθη σχετικὸν νομοσχέδιον πρὸς ψήφισιν εἰς τὴν Βουλὴν. Ἐν τῷ μεταξύ, διὰ τὸ μάθημα τῆς Γλυπτικῆς ἐξηκολούθει νὰ λειτουργῇ μία μόνον ἔδρα, τὴν ὁποῖαν, ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Δρόση, κατεῖχεν ὁ Γεώργιος Βροῦτος. Ἀλλὰ καὶ ὁ τελευταῖος οὗτος παρητήθη τὸν Αὐγούστον τοῦ 1908. Ἐπωφελεῖται λοιπὸν τῆς περιστάσεως ἡ διεύ-

1. Ἀνακοίνωσις 5ης Φεβρουαρίου 1908.